

Splitski gudački kvartet

Valter Lovričević, *violina*

Ana Tošić D'Ambra, *violina*

Igor Smoday, *viola*

Mihovil Karuza, *violoncello*

Gost: **Tvrtko Sarić**, *terc-gitara*

I. Padovec

Premier Concertino za terc-gitaru i gudački kvartet
Allegro moderato-Andante-Rondo (Allegretto)

L.van Beethoven

Gudački kvartet u B duru, op.18 br. 6, „La Malinconia“
Allegro con brio
Adagio ma non troppo
Scherzo: Allegro
La Malinconia: Adagio - Allegretto quasi Allegro

J. Haydn

Gudački kvartet br. 19, op. 54 br. 1
Allegro con brio
Allegretto
Menuetto
Finale

SPLITSKI GUDAČKI KVARTET je osnovan početkom 2005. godine. Ovaj mladi ansambl sačinjavajuiskusni i istaknuti komorni glazbenici splitskog glazbenog kruga. Programom se nastoje približiti svim slojevima slušatelja. Splitski gudački kvartet je ostvario niz koncerata, a veoma zapažen nastup se dogodio na festivalu Pasionske baštine u Drnišu, na 51. Splitskom ljetnom festivalu, te u Zadru na svečanom koncertu u povodu 250-te godišnjice rođenja Wolfganga Amadeusa Mozarta. Kroz 2006. godinu održali su koncert s djelima W.A.Mozarta u Vili Dalmacija, na Split-

skim glazbenim večerima u Dioklecijanovim podrumima, te niz nastupa u Splitu, Sinju i Vrgorcu. Godinu 2007. otvorili su koncertom u Vili Dalmacija. U suradnji sa Hrvatsko-francuskom udrugom iz Splita, muzicirali su na „Danima hrvatsko-francuskih kulturnih veza“. Nastupili su na „8. gospićkom glazbenom ljetu“ i „Danima Alke i Velike Gospe“, pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske. U suradnji sa Gradskim kazalištem lutaka, Hrvatskom odjetničkom komorom u Splitu i Hrvatskim narodnim kazalištem u Splitu osmislili su projekt „Koncertne sezone Splitskog gudačkog kvarteta“ koju su i uspješno završili. Održali su koncert u Devetnici proslave sv. Duje u katedrali u Splitu, na kojem su praizveli prvi gudački kvartet „Martyr“ don Šime Marovića, te su pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture RH održali koncerte u Ugljanu na otoku Ugljanu i Vrgorcu. Sudjelovali su na svečanom koncertu „S dušom u kontrastima“ Splitskog društva za suvremenu glazbu. U sezoni 2008/2009, održali su ciklus od četiri koncerta. Preko ljeta su muzicirali u Jelsi i Ugljanu pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture RH, Vela luci i Splitu na festivalu „Glazbene večeri sv. Frane“.

U sezoni 2009/2010 u su održali već 4 samostalna koncerta. Na koncertu za Dan Europe (svibanj 2010.) u Foyeru HNK Split obilježili su petu godišnjicu djelovanja. U suradnji sa plesnom školom u Splitu održavaju plesne večeri njegujući i izvodeći argentinski tango. U ljeto 2010. održali su dva koncerta pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture RH i to u Zaprešiću i Ugljanu.

Njegovi članovi su: Valter Lovričević (violina), Ana Tošić D'Ambra (violina), Igor Smoday (viola) i Mihovil Karuza (violoncello).

Gitarist **Tvrtko Sarić** rođen je Gospiću. Glazbenu naobrazbu započeo je u Rijeci gdje se je tri godine školovao u klasi Nikole Jedrlinića da bi potom maturirao u Zagrebu u klasi prof. Ištvana Römera. Diplomirao je u klasi prof. Darka Petrinjaka na zagrebačkoj Muzičkoj akademiji. Na Visokoj školi za glazbu u Lovranu pohađao je jednogodišnju specijalizaciju u klasi prof. Gorana Listeša.

Tijekom studija i kasnije, usavršavao se na domaćim i međunarodnim majstorskim tečajevima (V. Dešpalj, M. L. Saomarcos, D. Russell, R. Issac, M. Barrueco).

Slovenija, Austrija, Njemačka, Poljska, BiH, Mexico i SAD samo su neke od zemalja u kojima je nastupao kao solist i komorni glazbenik.

Kao solist, nastupao je s Zagrebačkom filharmonijom, Celjskim godalnim orkestrom, te gotovo svim gudačkim kvartetima u Hrvatskoj. Nastupa u orkestru Zagrebačke filharmonije i ansamblu Cantus. Od 2010. godine član je renesansnog ansambla Minstrel, gdje svira lutnju.

Do sada je izdao tri nosača zvuka. Prvi je Insieme iz 2001. godine, s pijanistom Damirom Gregurićem u izdanju slovenske izdavačke kuće „Coda“. Dva su u izdanju Aquarius recordsa: solistički nosač zvuka Recital iz 2006. godine te „and than...turn to the mountain...“ sa slovenskim flautistom Matejem Grahekom snimljen 2007. godine.

Osnivač je i umjetnički ravnatelj nekoliko glazbenih ciklusa na području grada Gospića i Ličko-senjske županije.

U zvanju višeg predavača zaposlen je na Učiteljskom fakultetu u Rijeci, odsjek u Gospiću.

Prvi veliki hrvatski virtuoz, skladatelj i pedagog **Ivan Eugen Padovec (1800.-1873.)** rodio se i odrastao u Varaždinu u građanskoj obitelji. Nježnom i senzibilnom dječaćiću krhka zdravlja nezgoda u igri dodatno je oštetila ionako slabiji vid što će u kasnijim godinama života rezultirati sljepoćom. U školi je bio vrijedan i dobar učenik a naklonost umjetnosti pokazivao je rano. Tako je posve razumljivo zašto je 1818. godine, kada se zatekao u Beču za posjeta rodbini, kupio kartu upravo za koncert tada već slavnog talijanskog gitarskog virtuozu i skladatelja Maura Giulianija. Što je sve prolazilo kroz glavu mladoga Padovca dok je iz polumraka gledališta sa zanosom slušao velikog gitarskog majstora, ne možemo znati, ali ono što znamo jest to da je napustio učiteljsku školu i potpuno se posvetio predanom vježbanju gitare. Vrlo brzo odluka se pokazala ispravnom, a uloženi trud je nagrađen. Padovec lako stječe reputaciju izvrsnog mladog gitarista, dobiva angažmane za koncerte u Zagrebu i većim hrvatskim gradovima. Priznat u domovini, Padovec se želio okušati i na europskim koncertnim podijima. Godine 1829. dolazi u Beč gdje je odlično prihvaćen u umjetničkim krugovima. Kroničari bilježe značajnu koncertnu aktivnost u mnogim europskim gradovima, a zamjetan interes pokazuju nakladnici objavljujući njegova djela.

Zadovoljan postignutim, vraća se u rodni Varaždin gdje nastavlja vježbati i skladati.

Vrijedi napomenuti kako je to razdoblje jačanja hrvatske nacionalne svijesti i ilirskoga pokreta. Tako je godine 1830. Ljudevit Gaj izdao „Kratku osnovu horvatsko-slavenskoga pravopisanja“, pet godina kasnije izlaze Novine Horvatzke s književnim prilogom Danicza Horvatzka, Slavonzka y Dalmatinzka. U istim je novinama objavljena i Horvatska domovina pjesnika Antuna Mihanovića koju je 1846. godine uglazbio Josip Runjanin - skladbu koja će 1891. postati hrvatskom himnom. Padovec je prijateljevao s ilircima, Ljudevitu Gaju je čak posvetio Narodne horvatzke poputnice op.12, a s amaterskim glazbenicima osnovao je Zagrebački sekstet. Članovi spomenutog ansambla utemeljitelji su Musikvereina, glazbenog društva iz kojeg 1829. godine nastaje današnji Hrvatski glazbeni zavod i Muzička akademija u Zagrebu.

Nažalost, vid mu naglo slabi a godine 1847. Padovec je potpuno slijep. Ostatak života radi i stvara s velikim naporom i uz značajnu pomoć okoline.

Njegov glazbeni opus obuhvaća vokalnu liriku, instrumentalnu glazbu, kao i transkripcije opernih i operetnih predložaka talijanskih majstora Donizettija i Bellinija.

Padovčev život i stvaralaštvo proučavali su mnogi ugledni povjesničari, muzikolozi i glazbenici, a vrijedne su znanstvene radove objedinili u zborniku „Ivan Padovec (1800.-1873.) i njegovo doba“ u izdanju Hrvatskog muzikološkog društva.

Zahvaljujući tradiciji njemačkih sveučilišta čiji je osnutak i opstanak podržavalo plemstvo, dolazi do formiranja nove klase „slobodnih“ intelektualaca. Premda se sveučilišno obrazovanje cijeni i uvažava koliko i plemićka titula stečena rođenjem, ipak je bilo mukotrпно biti primljen među „krvno“ plemstvo na način da vas smatraju

sebi jednakima. Uspijevalo je to rijetkima, a među njima je **Ludvig van Beethoven (1770.-1827.)**. Iz tog su vremena zapisane brojne anegdote koje svjedoče o izrazitom samopouzdanju i Beethovenovoj svijesti kako je plemstvo kojem on pripada daleko vrednije od onog naslijeđenog rođenjem. Rođen je u obitelji dvorskih glazbenika pa je, posve prirodno, prvu poduku dobio od oca i njegovih kolega, dvorskih glazbenika. Dječakov je talent bio očit a prvi javni nastupi ukazivali su na još jednu pijanističku zvijezdu čiji će interpretatorski stil uzburkati glazbeni ukus posjetitelja salona. Beethoven je stasao u izražajnog pijanista, vještog u dinamičkom nijansiranju, suptilnoj agogici i posebice atmosferi. Slušateljstvo je dovodio do suza, ali i ekstaze kada bi snažnim udarcima po tipkama lomio žice nježnih bečkih klavira. U Beč je prvi put došao 1787. godine nadajući se susretu s Mozartom. Nažalost, zbog majčine bolesti i skore smrti morao se vratiti u Bonn kako bi skrbio za dvojicu mlađe braće i oca. Drugi put dolazi u Beč 1792. godine posvetivši se učenju kontrapunkta, klavira i violine. Bečka je aristokracija strpljivo podnosila ispade njegove nagle ćudi i neobuzdana temperamenta. A kako i ne bi kad se u skladbama koje je napisao, posvetivši većinu plemićima ili njihovoj djeci, ogledalo istinsko plemstvo njegova bića. Treba naglasiti kako su u to vrijeme plemići bili obrazovani ljudi i ljubitelji umjetnosti, a posebno glazbe i glazbenika. U svojim su salonima i na dvorovima priređivali koncerte, a većina je imala orkestre ili barem manje ansamble s glazbenicima na redovitoj plaći koji su često i putovali u pratnji svojih poslodavaca. Neki među njima su Beethovenu isplaćivali mjesečnu ili godišnju rentu koja je, uz dobit od objavljenih djela, bila presudna za preživljavanje. Kao i kod većine skladatelja, njegov je opus moguće podijeliti u nekoliko faza. Životne okolnosti, povoljne i nepovoljne, utjecale su na kvantitetu, ali ne i kvalitetu stvaralaštva. Začudo, niti potpuna gluhoća nije ga omela u stvaranju djela koja zauzimaju centralno mjesto u cjelokupnom glazbenom stvaralaštvu zapadne Europe. Devet simfonija, mise, klavirske sonate, koncerti za soliste i orkestar, sonate za violinu, violončelo te komorna djela i danas su standardni dio koncertnoga repertoara kako solista tako i orkestara diljem svijeta. Schubert je, nakon što je odslušao Gudački kvartet op.131 u cis molu, rekao: „Što je nakon ovoga ostalo još za napisati?“.

U nadolazećim epohama bilo je izvrsnih skladatelja koji su dokazali kako se i nakon Beethovena ima što napisati, međutim Beethovenov je opus za sve njih bio vrijedan izvor učenja genijalne skladateljske tehnike. Zbog stilskih značajki i kronologije muzikolozi Beethovena svrstavaju na prijelaz iz klasicizma u romantizam. Za ljubitelje glazbe ljepota njegovih djela i veličina skladateljskog umijeća nadilazi epohu u kojoj je nastala.

Austrijski skladatelj i dirigent **Joseph Haydn (1732.-1809.)** živio je u vrijeme kada je opstanak svakoga glazbenika ovisio isključivo o naklonosti imućnih pripadnika vladajućih krugova. Redovito su to bili kraljevi, prinčevi, grofovi, ali i crkveni velikodostojnici u službi klera. Godine 1761. Haydn je prihvatio službu kapelmajstora na dvoru ugledne obitelji Esterházy. Nikolaus Esterházy, glava obitelji i veliki zaljubljenik u glazbu, na dijelu posjeda sagradio je lutkarsko kazalište te kazalište sa

četiristo mjesta za operne izvedbe. Bila je to najraskošnija europska palača nakon Versaillesa. Carica Marija Terezija jednom je prilikom izjavila: „Kada želim uživati u operi, odem do Esterházyjevih.“

Cijeli Haydnov život vrtio se oko orkestra od 20-ak izvođača kojim je ravnao. Njegove su dužnosti bile brojne. Brinuo se za sve potrebe orkestra, komponirao za dvorske prigode, obavljao administrativne poslove, birao program i izvođače te ravnao izvedbama. Koncerti su bili svaki tjedan, utorkom i subotom od 14 do 16 sati. Nikolaus Esterházy uživao je svirajući violu da gambu kao član Haydnova orkestra.

Haydn je bio odlučan i precizan dirigent. Inzistirao je na poštivanju tempa i jasno diferenciranim razlikama u stupnjevima dinamike. Od 1780. do 1790. godine dirigirao je više od tisuću izvedbi talijanske opere, a da nismo pribrojili izvedbe u pratnji lutkarskih opera i ostalih dvorskih prigoda. Nije bila rijetkost da se s orkestrom uputi na turneju. Dirigirao je sjedeći za klavirom i sudjelujući aktivno u izvedbi kao dirigent i član orkestra. Koliko god mu je bilo teško, razumio je i cijenio povlaštenu poziciju koju mu je ovaj posao donosio. Prema članovima orkestra bio je zahtjevan kada je bila u pitanju izvedba, ali brižan i pažljiv kada su bila u pitanju njihova prava. Zalagao se za bolju plaću članova orkestra, za nove uniforme i bolje instrumente. Budući da je kao čovjek bio pristojan i ljubazan, uživao je naklonost kolega i publike. Nikada nije brinuo za konkurenciju, nikada nije bio zavidan niti zloban. Uvijek je s ponosom isticao prijateljstvo s Mozartom i veličinu njegova talenta kojim je premašio suvremenike. Jedino je imao ozbiljnih problema s izdavačkom kućom Artaria. Dakako da je želio mnogobrojna napisana djela i izdati. Niti jedno mu djelo nisu izdali bez pogrešaka, a bilo je i kašnjenja. Jednom im je rezignirano poručio: „Pošaljite mi već jednom ili moje skladbe ili moj novac!“ Iako je većinu života proveo u službi Esterházyjevih, to mu nije smetalo. Nije ga zaslijepilo blještavilo visokoga društva. I dalje je najviše volio društvo glazbenika i ljudi iz svoje klase. Mnogi su ga željeli u svojoj službi dijelom stoga što se izvrsno nosio s mnogobrojnim obvezama, dijelom stoga što je bio diskretan i potpuno nezainteresiran za dvorske intrige. Nažalost, Nikolaus Esterházy umire, a njegovi nasljednici raspuštaju orkestar i Haydn gubi službu. Za Haydna je ovo bio novi početak obilježen slobodom i mogućnošću putovanja. Odlazi u London gdje dirigira izvedbama svojih simfonija, a londonska ga publika srdačno prihvaća. Potom odlazi u Beč gdje i umire.

Velika je Haydnova ostavština, osobito u inovativnom smislu. Mogli bismo ga nazvati ocem simfonije, gudačkoga kvarteta i sonatne forme. Zanimljivo je kako je imao brata Michaela kojega su smatrali talentiranijim od Josepha. Michael je radio kao voditelj biskupova orkestra u Salzburgu. I on je bio skladatelj, ali, začudo, njegova su djela iznimno rijetko na koncertnom repertoaru. Opus Josepha Haydna obuhvaća oko 200 djela s violom da gambom, Nikolausovim omiljenim instrumentom, više od sto simfonija te brojne gudačke kvartete, klavirske sonate, klavirske koncerte, opere, mise i oratorije.